

Wijziging van artikel 588 van het Wetboek van Strafvordering

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 14 juni 1989

Dat de leden van de V.V.D.-fractie met teleurstelling hebben kennis genomen van het antwoord op de door hen gedane praktische suggesties, wordt door mij betreurd. Ik wil er geen misverstand over laten bestaan dat ik van de positieve inbreng van deze leden, dat wil zeggen hun instemming met het onderhavige wetsvoorstel en de door hen gedane praktische suggesties, met veel genoegen en waardering heb kennis genomen. De suggesties van de leden van de V.V.D.-fractie getuigen van grote belangstelling voor de problemen van de dagelijkse rechtspraak, en zijn dan ook beslist ernstig genomen.

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat zij met de woorden «algehele herziening» in het voorlopig verslag niet anders en meer hebben betoogd dan dat alle thans bekende knelpunten tezamen, zonder onderzoek of verdere studie door een commissie alsnog in een wetsvoorstel worden veranderd en verbeterd.

Juist omdat van de vragen en de praktische suggesties van deze leden met zoveel waardering werd kennis genomen, is gepoogd die zo volledig mogelijk en uit verschillende invalshoeken te behandelen. Terecht hebben de aan het woord zijnde leden aan het slot van het voorlopig verslag opgemerkt dat een goede regeling van de gehele materie in de praktijk nodeloze arbeid kan besparen en bespoediging van de rechtsgang kan bevorderen. Hun aansluitend gestelde vraag of bij mij de bereidheid bestond een algehele herziening van het onderwerp ter hand te nemen, is in de memorie van antwoord eerst in algemene zin beantwoord. Daarbij is aangegeven dat voor een algehele herziening van de gehele materie nu geen aanleiding bestaat. Vervolgens is, eveneens als antwoord op de evenbedoelde vraag, gewezen op een ambtelijke evaluatie van de betekenisvoorschriften na de wijziging daarvan in 1985. Met de opsomming van de belangrijkste maatregelen, waartoe deze evaluatie heeft geleid, is beoogd aan te geven dat, indien zulks noodzakelijk of wenselijk is, niet is of zal worden nagelaten op onderdelen verbeteringen aan te brengen of voor te stellen. Tegen deze achtergrond zijn tenslotte alle praktische suggesties van de leden van de V.V.D.-fractie afzonderlijk behandeld.

De leden van de V.V.D.-fractie waren het er niet mee eens dat het knelpunt dat met het thans voorliggende wetsvoorstel wordt opgelost,

een der belangrijkste knelpunten bij de uitreiking vormt. Zij waren van mening dat de door hen gesignaleerde knelpunten bij personen met een onbekende of wisselende woon- of verblijfplaats een veel grotere extra arbeid en vertraging meebrengen. Dat de door mr. R. de Waard voorgestelde oplossing van de (verplichte) domiciliekeuze niet een bruikbare oplossing wordt geacht, neemt niet weg dat de duidelijk gesignaleerde praktijkmoeilijkheden bestaan.

Naar aanleiding hiervan moet in de eerste plaats worden opgemerkt dat ik niet heb betoogd dat het knelpunt dat met het onderhavige wetsvoorstel wordt opgelost, een der belangrijkste knelpunten bij de uitreiking vormt. Wel is gesteld dat het onderhavige wetsvoorstel een van de bij de meergenoemde evaluatie, «gebleken» knelpunten wordt opgelost. Voorts is in de memorie van antwoord inderdaad onderkend dat het tijdrovende karakter van de betekenisprocedure problemen geeft in verband met de voor een rechtsgeldige betekening in acht te nemen termijnen. De oplossing voor deze problemen wordt niet gezocht in de invoering van een (verplichte) domiciliekeuze. Daartegen bestaan verschillende bezwaren, welke zijn uiteengezet in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de wijziging van de betekenisvoorschriften in 1985, waarnaar hier, evenals in de memorie van antwoord, korthedshalve wordt verwezen (Kamerstukken II, 1983-1984, 18 324, nr. 3, par. 3.2). De oplossing voor de bedoelde problemen wordt dan ook veeleer gezocht in maatregelen die leiden tot versnelling van de betekenisprocedure en in een herziening van de termijnen waarbinnen gerechtelijke mededelingen dienen te worden betekend. Een versnelling van de betekenisprocedure wordt verwacht van de bekorting van de termijn gedurende welke een gerechtelijke mededeling op het postkantoor kan worden afgehaald. Zoals in de memorie van antwoord reeds is aangegeven, is deze termijn onlangs bekort tot 7 dagen. Ook is aangegeven dat een bijdrage aan de versnelling van de betekenisprocedure wordt verwacht van de invoering van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens. Tenslotte is gewezen op het inmiddels bij de Raad van State aanhangige wetsvoorstel tot wijziging van enige bepalingen in het Wetboek van Strafvordering, waarbij onder meer zal worden voorgesteld bepaalde termijnen waarbinnen gerechtelijke mededelingen moeten worden betekend, te verlengen. Uit de omstandigheid dat de destijds door mr. De Waard voorgestelde voorziening niet wordt overgenomen, mag dan ook niet worden afgeleid dat dezerzijds de bereidheid zou ontbreken om nodige of wenselijke verbeteringen aan te brengen of voor te stellen. Uit het bovenstaande volgt dat die bereidheid wel degelijk aanwezig is. Overigens wordt hier nog gewezen op het artikel van mr. A. J. A. van Dorst in het Nederlands Juristenblad van 17 september 1988, nr. 31, blz. 1135 en verder. In dit artikel wordt de onderhavige problematiek, anders dan in het artikel van De Waard, behandeld volgens de huidige stand van de wetgeving, terwijl het artikel de bevindingen van de ambtelijke werkgroep die de meergenoemde evaluatie heeft uitgevoerd, in hoofdzaak bevestigt.

De leden van de V.V.D.-fractie hebben voorts opgemerkt dat juist bij zwervende personen veelal niet van een inschrijving bij het bevolkingsregister sprake is, zodat de toepassing van artikel 588, tweede lid, onder b, van het Wetboek van Strafvordering, geen oplossing biedt.

Het is inderdaad zo dat in gevallen waarin van de betrokkene geen adres bekend is en de betrokkene ook niet in enig bevolkingsregister is ingeschreven, er geen sprake kan zijn van de toepassing van artikel 588, eerste lid, onder b. In de hier bedoelde gevallen kan evenwel een rechtsgeldige betekenis plaatsvinden door toepassing van het vijfde lid van artikel 588: de betekening aan de griffie.

In de memorie van antwoord is er volgens de leden van de

V.V.D.fractie aan voorbij gezien dat het uitreiken van een dagvaarding geschiedt namens de officier van justitie en dat de mogelijkheid dat bepaalde ambtenaren tot dat uitreiken worden aangewezen zeer wel aanwezig is (artikel 587, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering). Voorts is er, aldus de aan het woord zijnde leden, aan voorbij gezien dat reeds de mogelijkheid is geopend om bijvoorbeeld winkeldiefstallen en overtredingen van de artikelen 26 en 33a van de Wegenverkeerswet door de verbaliserende ambtenaar gelijktijdig een dagvaarding te doen uitreiken, waarbij tevens gebruik wordt gemaakt van een computer om de gegevens over de mogelijke zittingsdagen te verkrijgen.

Met deze opmerkingen komen de leden van de V.V.D.-fractie terug op de beantwoording van hun suggestie dat personen ten aanzien van wie een verstekvonnis is gewezen, indien die bij een (grens)controle worden aangetroffen en zij om – althans voorlopig – aan de tenuitvoerlegging van dat vonnis te ontkomen terstond hoger beroep instellen, eveneens terstond zouden kunnen worden gedagvaard voor de behandeling van dat beroep op een datum, voorkomende op een lijst van vaste data voor alle gerechten. Naar aanleiding hiervan is in de memorie van antwoord onder meer opgemerkt dat de ambtenaar die bij enige controle iemand aantreft tegen wie blijkt het opsporingsregister een verstekveroordeling openstaat, niet bevoegd is de betrokkene tevens te dagvaarden. Hiermede is bedoeld er op te wijzen dat het hoger beroep niet wordt ingesteld bij de ambtenaar die de betrokkene heeft aangetroffen, maar door het afleggen van een verklaring bij of het zenden van een aangetekende brief aan de griffie van het gerecht door of bij hetwelk de beslissing is gegeven. De dagvaarding waarmee de zaak vervolgens in hoger beroep aanhangig wordt gemaakt, dient vanwege het openbaar ministerie aan de betrokkene betekend te worden. Er zijn wellicht constructies denkbaar waarin het beroep bij of door de tussenkomst van de ambtenaar wordt ingesteld. Daarbij rijst dan wel de vraag of de faciliteiten voor het instellen van beroep de betrokkenen niet al te zeer worden achterna gedragen. Voorts is het niet goed voorstelbaar hoe een ambtenaar die bij enige controle iemand heeft aangetroffen ten aanzien van wie een verstekvonnis is gewezen, onmiddellijk of zelfs binnen korte tijd over een appèldagvaarding de beschikking zou kunnen krijgen, teneinde die namens het openbaar ministerie aan de betrokkene uit te reiken. Het gaat hier immers niet, zoals bij de door de aan het woord zijnde leden genoemde winkeldiefstallen en overtredingen van de artikelen 26 en 33a van de Wegenverkeerswet, om de behandeling van enkele specifieke feiten in eerste aanleg, maar om de behandeling van een grote verscheidenheid van zaken in hoger beroep. Hieruit volgt ook dat niet goed denkbaar is hoe het bij een dergelijk onvoorspelbaar aanbod van te behandelen zaken, zowel naar aard als naar omvang, op een zo korte termijn tot een behoorlijke appointering kan komen. Nu moet het bovenstaande ook weer niet zo worden verstaan, dat ik deze praktische suggestie van de leden van de V.V.D.-fractie zonder meer geheel afwijs. Zo sluit ik niet bij voorbaat uit dat verdere ontwikkelingen op automatiseringsgebied, in combinatie met verschillende maatregelen van organisatorische aard, ons in de toekomst mede in staat zullen stellen ten aanzien van bepaalde, eenvoudige zaken een werkwijze als de voorgestelde te volgen. Ik ben bereid een en ander te laten bezien. Overigens zijn de proefnemingen ten aanzien van winkeldiefstallen en overtredingen van de artikelen 26 en 33a van de Wegenverkeerswet in hoofdzaak gericht op de afdoening daarvan bij transactie.

Voorts menen de leden van de V.V.D.-fractie dat de opmerking, dat zwerfende personen bij de behandeling van het hoger beroep toch weer verstek zullen laten gaan, geen hout snijdt, omdat, indien de door deze leden voorgestelde werkwijze zou zijn gevolgd, een dagvaarding in persoon is uitgereikt, waardoor de uitspraak twee weken na de zitting in kracht van gewijsde gaat.

Het is juist dat de uitspraak in het door de aan het woord zijnde leden bedoelde geval, nadat de termijn voor het instellen van cassatie ongebruikt is verstreken, in kracht van gewijsde gaat. Met de door deze leden bedoelde opmerking werd slechts beoogd er op te wijzen, dat de door hen voorgestelde werkwijze er niet noodzakelijkerwijs toe behoeft te leiden dat het beroep ook in de tegenwoordigheid van de betrokkene zal worden behandeld.

De leden van de V.V.D.-fractie hebben er tenslotte terecht op gewezen dat de opmerking, dat bij kleine B.V.'s vaak de bestuurder mede als persoon wordt gedagvaard, niet juist is. Bij verdere navraag is gebleken dat van deze mogelijkheid niet veel gebruik wordt gemaakt. Dat doet er evenwel niet aan af dat bij de meergenoemde evaluatie niet is gebleken dat zich veel of grote problemen voordoen bij de betekening van gerechtelijke mededelingen aan rechtspersonen, hetgeen de conclusie rechtvaardigt dat de huidige regeling voldoende mogelijkheden biedt om een rechtsgeldige betekening te verkrijgen.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes